

Elmondott:

*1943. január hó 10-én
Budapesten, a Koháry-utcai templomban,
rádióközvetítéses Istentiszteleten.*

„Ajánlom szeretettel

minden keresztény magyarnak!”

Felelős kiadó: Remetci Fülöp Imre.

Lengyel-nyomda Kolozsvár, Bólyai-u. 7. Felelős vezető: Lengyel Albert.

1943.

Újévi magyar prédikáció.

*Alapige: János evangéliuma III. részének
1-7. versét.*

*„Volt pedig egy ember a farizeusok közül,
a neve Nikodémus, a zsidók főembere.*

*Ez elment Jézushoz éjjel, és azt mondta
neki, Rabbí, tudjak, hogy Istentől jöttél tanító-
mesterül, mert senki sem lehet ilyen jeleket,
amilyeneket te teszel, csak, ha Isten van veled.
Felelt Jézus és azt mondta neki, Bizony, bizony
mondom neked, Ha valaki nem születik meg
újonnan, nem láthatja az Isten országát.*

*Azt mondta neki Nikodémus, Mi módon
születik meg egy ember, aki vén? Talán lehet
anyja méhében másodszor bemenni és megszületni?*

*Felelt Jézus, Bizony, bizony mondom
neked, Ha valaki nem születik meg víztől és
Lélektől, nem mehet be az Isten országába.*

*Ami a testtől születik, az test, és ami a
Lélektől született, az Lélek.*

*Ne csodáld, hogy azt mondom
neked, Szükséges néktek újonnan
születnetek.”*

Az Újév mindig kérdéssel indul: mit hoz a jövő?
A kérdés nyomán álmok tűnnek fel s elrontott éle-
teknek letört vágyai is új reményre gyúlnak! S mi-
lyen naív az ember, hogy mindig csak álmodik! S fe-
ledi közben, hogy álmodni csak úgy lehet, ha sötét-
ben mozdulatlan fekvé alszunk a kényelem ölén. Így

aludtunk át mi évet év után, s csak egynek-egynek végére érve riadtunk rút ébredésre, hogy egy kevésnyi jó után, keserűen lássuk a számvetést mulasztott dolgaink felől! S vádló lelkiismeretünk elől, minduntalan a könnyű öngazoláshoz menekültünk, mely gyors vigaszt adott, s aztán az újév ajtajából, gyorsan feledve a karácsonyi fogadalmakat, sietve léptünk a farsang vidám templomába, kezdeni elől az álmódást!

Igy aludtuk át mi álmodozó emberek az elmúlt évet is, szokottan innepelve benne minden naptári piros betűt, hiába pazarolva sok drága ígét, míg megszokottan ez az év is elfogyott s csak a végső számvetés mérlegét nézve döbbenetesen eszméltünk s jobban mint máskor, hogy életünkben mily sok hiány mutatkozott s hogy hitetlenségünk sötétjében a való helyzetet jobban lássuk, világosságért kiáltottunk, mert nem hittünk szemeinknek s csak amikor kigyúlt és ránkvilágított ebben az elsötétített világban a karácsonyi Jézus fénye, lesújtva álltunk meg mi gőgös farizeusok, írásttudó, bölcs Nikodémuszok. Vádló lelkiismeretünk elől, most is próbáltuk az öngazolás menedékét megtalálni, de nem kaptuk sehohol s a karácsonyi Jézus vádló tekintete elől hiába menekültünk szokott módszerünkkel az újév kapujába, keresve a mindent feledtető vidám farsangot, a „lessz, ahogy lessz” könnyű ünnepét, mert a szilveszteri harangok most már kongattak a fülünkbe, a lelkiismeretünkbe, ellentmondva min-

den naptári jelölésnek, azt kongatták, hogy: *1943. nem farsanggal kezdődik! Ebben az újévben nem lehet álmódás, ha élni akarunk!* Azt kongatták, hogy levetkőzve gőgös farizeusi önmagunkat, mint megtérő Nikodémuszok az új év kezdetének sejtelmes, jövőt-rejtegető éjszakáin odamenjünk Jézushoz tanácsért, mondván Neki: *„Mester, tudjuk, hogy Istentől jöttél tanítómesterül”* — taníts meg hát minket újra, hogy mit cselekedjünk?! — Nem kérdezzük most, hogy mit hoz a jövő, hisz tudjuk, hogy míg útaidon járunk, a Gondviselés örködik fellettünk, csak mondd meg feltételét, biztosítékát annak, hogy miképpen járhatunk valóban útaidon?!

És ne csodálkozzatok testvéreim, ha első feltételként Jézus a felolvasott ígéssel felel, hogy: *„Szükséges Néktek újonnan születnetek!”*

Nikodémusz erre a jézusi feleletre azt kérdezte, hogy: *„Mi módon születik meg egy ember, aki vén?”* És talán mi is azt kérdezzük ma az új év kezdetén, mert ebben a kérdésben sok más rokonkérdés is benne van, ami a vénült emberrel összefügg, pld., hogy miképpen születik újonnan egy társadalom, amelyik vén? Vagy egy nemzet, vagy egy nép, egy fajta, egy család, egy egyház, egy vallás, egy intézmény, vagy egyáltalán miképpen születnek újonnan elvénült fogalmak?!

És nekünk ma ezekre a kérdésekre kell felelnünk, mert Jézus kategórikusan jelenti ki, hogy: *„Szükséges Néktek újonnan születnetek!”* És ha

Jézus ma megjelenék a földön, akárcsak itt a mi szűkebb hazánkban is, az élénktornyosuló tengernyi kérdések, problémák közül, melyek mind megértek az újjászületésre, rendszeres, módszeres vizsgálatra intve, az alapon kezdené, elsőként a családra mutatva rá, mondván: *szükséges az újjászületése!*

Igen testvéreim, *a család*, emberi társas életünk igazi alapja szükséges, hogy újonnan szülessék! Mert nélkülül nincsen megújhódás és ezt illetőleg minden óhaj, kívánság, irás és bölcsesség csak írott malaszt és üres frázis marad, ha nem tudjuk az alapot, a családot, a világszerte elposványosodott közkerkölciség hinárjából kiszabadítani. Talán súlyosan hangzik ez a megállapítás. Túlzottnak, borúlátónak ítélnék s vitákat provokálhat, de most nincs időnk a vitatkozásra s bizonyításul talán annyi is elég, ha csak megemlítjük, hogy ma már a köztudatban általánosan elfogadott s természetesen hangzó az osztályozó ítélet a családot eredményező házasságról, hogy úgymond: a házasságnak két fő kategóriája van: az úgynevezett érdekházasság s az úgynevezett érzelmi házasság. Az első nem botránkozik ma már senki sem s csak legfeljebb a másik típus fölött sajnálkozik. Az érdekházasságnak ismét alosztályai vannak a típust illetően, pld. vannak pénzért, pozícióért, rangért, címért, stb.-ért kötött házasságok. Ezeknek a házasságoknak aztán természetes eredménye az egyke, az egyse, a válás, az ú. n. „visszás helyzetek”, a felelősség hiánya,

egy egész sereg egyéb hiány s végül a közösségi tudat hiánya, mert az is általánosan elfogadott, hogy a házasság és a család az magánügy és nem tartozik senkire. Igen *testvéreim*, a család magánügy és szentség mindaddig, míg Isten által egymásnak rendelt szerető szívek egymásba dobbanását jelenti egy *felelős közösségtudat* keretében, de közügyé válik azonnal hibáiban, amikor megszűnik magánügyé lenni éppen azért, mert az igazi közösségi életnek alapját képezi s hibáival az egyetemes köz érdekeit érinti. Ha tehát hibák, ferdülések mutatkoznak, a közösségnek szent joga és kötelessége követelményekkel lépni föl a házassággal és családdal szemben s ennek mai aktualitását mi sem bizonyítja jobban, minthogy éppen napjainkban, az új év első vasárnapján egyik legjelentősebb napilapunk, melynek hívatása a mindennapi élet lütfőjén tartani kezét, lemérni hibákat és erényeket, lapjának első oldalán vezércikkben a családdal s utolsó lapján a gyermekkel foglalkozik! Fölteszi a kérdést: „Mi határozza meg, mi befolyásolja, mi irányítja egy család életét, mely születik, elindul az ismeretlenség homályából s aztán évszázadokon át folytatja, fenntartja magát s egy nagy hivatástudat birtokában történelmet csinál, a saját és népe történetét? Mik azok a tápláló, éltető erők, amelyek virágzását, fennmaradását biztosítják...?” (Milotay: Istenkeresők.) És mi fölteszük *testvéreim* a kérdést messzebbmenőleg, hogy mik azok a követel-

mények, melyek a család újjászületését eredményezik?

Órákat kellene szentelnünk csak egy beszéd keretében is e kérdések megválaszolására, de tömören kifejezve a megújulás követelményeit a családdal, a magyar keresztény családdal, mint közösségünk alapjával szemben, ezeket mondhatjuk:

1. Kiküszöbölni a házasságból s családból az érdeket, s minden erőnkkel a szív értékét, az érzellem mélységét, a felelősségtudatot helyébe állítani! S ennek előfeltételét nemcsak materiális síkon kell megteremteni, hiszen ezen a téren már történtek jelentős lépések, hanem önmagunk erkölcsi felfogásának megreformálásával mindenek előtt!

2. Megteremteni a vér tisztaságát! Meggátolni az elkorcsulást! A szellem tisztaságának, az erkölcs sziládróságának, a jellem erősségének az életrevalóságnak első feltétele a vér tisztasága. Nemcsak kórtani szempontból, hanem biológiai értelemben is!

Megteremteni a „rasszot”, a jófajtájú magyart! A székelység szaporaságának, ügyességének s gyermekáldásban való gazdagságának, erős vitalitásának, kemény faji öntudatának titka, sajátos geopolitikai helyzetén kívül, biológiai, vérségi zártsága. Kutatni hát a magyar vér mithosát!

3. Elősegíteni, megteremteni feltételeit annak, hogy ebből a drága magyar vérből ne mindig csak áldozat, hanem bő áldás is fakadjon: a gyermek! De rosszul mondom, mert testvéreim, ennek a szó-

nak egyes-számát még nyelvtanunkból is ki kellene törölni. Többes-számát a vérünkből való gyermeknek, hadd népesítsék be ezt a szent hazát! Milyen nagyszerű, hogy őseinktől öröklött nyelvünkben a gyermek fogalmát az áldással kapcsolják össze. Tudatosítani hát, hogy a gyermek valóban áldás! Nem igaz, hogy a szegénység szüli a sok gyermeket! Ez téves és hamis beállítás! A sok gyermeket az erő szüli és ezt az erőt nálunk sajnos a szegénység küzdélme szülte. Tehát nem a küzdelmet magát kell kiküszöbölnünk, csak méltóbb területre vinnünk át, hogy megmaradjon az erő, melyből a sok gyermekvirág fakad!

Újjászületést váró testvérem, nézd hát az apró gyermeket: még az öntudatlan apróságnak pusztá szemlélete is kész életprogram, amint azt szívbe-markolón az író is elének rajzolja, aki így szól: „Habzsoljuk bimbó édességét és leplezetlenül ránknyiló tündérke-összhangjában az elveszett paradicsomra emlékezünk. Sóvárogva tanuljuk el a természetességet, a nyíltságot, a derűs nyugalmat, újjászületünk általa az élet nagyobb, mélyebb szeretetében. Félszemünk immár az égen, szívünk egy nagy harang: zsoldárt kongat a multból, imává zengeti a jövőt, aranyhidat ver a jelenből.

... Micsoda szent misztérium!”

Az új év kapujában így kell hát újjászületned oh szent magyar család, melynek oltárán mindenekfölött azonban Istenhitednek lángja égjen!

Kedves Testvéreim! Ha szükséges tehát a család újjászületése és ez jelenti az alapot, a megújult alap feltételezi a régi rossz alapra épült minden építmény lerombolását is, hogy az újra újat, erősebbet építsünk!

Ezért mutatna a család után Jézus tágabb közösségi életünkre, ugyancsak mondván, hogy: *szükséges Neked is újonnan születned!* A megújulás e terén jelentkező igényével szemben ma már a világon senki sem jelent be ellenvéleményt, legfeljebb csak az újjászületés *mikéntje* fölött vitatkozik. És az is általánosan elfogadott elv, hogy a közösségi élet megújódása, fokozottabb mértékben és szélesebb alapon a *szociális* fogalmának síkján kell történnék. És ez a felismerés egyúttal kritika is a múlt és sok vonatkozásban a jelen közösségi élte felé is, mert elismeri, hogy úgy, ahogy volt és ahogy van életünk, nem felel meg maradéktalanul a szociális követelményeknek. Hogy miért nem felel meg, előlött ismét vitatkozunk. De nekünk, *testvéreim*, ismét nem vitatni, hanem megoldani kell e problémát is és természetesen *Jézus szellemében!* És ezzel a megoldás kulcsa is kezünkben van.

Kétségtelen, ha ma ismét eljönne Jézus és látná ezt a vakvágányra futott közösségi életünket, milyen fölündultan hajtaná ki templomából a hamis kufárokat!

Azt szokták mondani, hogy *„Jézus a szeretet zsenije volt! Ezért volt ő a legnagyobb és a legtra-*

gikusabb ember, ki valaha a földön űlt!” És tragédiája abban állott, hogy az emberi közösségi élet megújulását úgy képzelte el, hogy: *„Új parancsokat adok Néktek, hogy egymást szeressétek!”* És most felelősségrevonással kérde tőlünk, új évnek induló magyaroktól: *„Szeretitek-e egymást kellőképpen?”* És mi mit felelhetünk? És mit felelhet az egész világ? *Hogy harcolunk, Uram! Harcolnunk kell, önmagunk ellen, fegyverrel, vérrel, életáldozattal, lángba kellett borítanunk az egész világot, mert nem volt hajlandó mindenki magáévá tenni szent, új parancsodat! Urrá lett felettünk, Uram, a farizeusok szelleme, közösségi életünk templomában hitvány kufárok úzérkedtek, eladták, megmérgezték a lelkünket, gondolatainkat, életfelfogásunkat, erkölcsiségünket. Hamis fogalmakat, téveszméket árultak közöttünk, aranyból építettek velünk bábeli tornyokat, hogy összekuszálják a nyelvünket, hogy anya többé ne értse gyermekét, hogy testvér ne ismerje testvérét, mert közösségi életünk bábeli tornyában emeletek voltak és némelyek benne alulra kerültek, mások középre, vagy egészen magasra fel, de az emeleteket nem kötötték össze szilárd, mindenki által járható lépcsőkkel, csak könnyen leszakadó, ingó létrák voltak s ha egyiknek-másiknak sikerült is a feljutás egy felsőbb emeletre, egész életén át meglátszott rajta, mert nem tudta kiherevni a felkapaszkodás fáradsalmait! Egészen felül pedig ők voltak a kufárok, akik hogy még tel-*

jesebbé tegyék a bábeli zűrzavart, biztatólag kiáltották felénk: *a szabadságot, egyenlőséget, testvériséget és az enyémnek fölszabadulását, fölébresztették a vágyat, de a megvalósítás eszközeit zsebükben felejtették! És most, Uram Jézus, azért harcolunk, mert a mi tornyunkat is utólérte a bábeli sors! Már ingadozik s mi segíteni akarunk lerombolásán!*

Igen, fülünkbe eseng tisztán igéd:

„Szükséges Néktek újonnan születnetek!”

Az utat már tisztán látjuk, Uram, és tudjuk mi is, hogy: *„Egy nagy jézusi gondolat: nem bukhatik el nyárspolgárok szűkfejűségén”,* mely urrá lett sokszor rajtunk és eredménye lett: egy hamis, felületes, kultúrcsillogás, álszent intellektuális képmutatás! De tudjuk, Uram, hogy „a képmutatás jellemző ismérve minden letűnő kórnak, amit a hamis intellektus halálra mérgezett. Tudjuk, hogy ez a szellem már fáradt és nincs többé bátorsága új dolgokhoz!”

De nem síratjuk elmúlását, mert keserű tapasztalatainkból az új keresztény magyar és a jézusi népiség fogalma már megszületett!

Még harcban állunk, Uram, mert „a letűnő világ minduntalan összeroskadó szellemisége elbukásában még egyszer kihajtja haldokló alkotóerejének legfinomabb virágait. És nehezíti küzdelmünket, hogy a még tudatlanok könnyen hajlamosak ezt újjáéledő alkotóerőnek ítélni. Mi azonban tudjuk, hogy ez nem így van. Egy letűnő világ, utolsó típu-

salban, a már szinte teljesen üres edényekből, még egyszer összegyűl minden finomságuk és kecsességük és a halálban szépséggel és bájjal telített teremtményeket szülnek!” De elmúlásuk feltartóztatatlan!

Mi tudjuk, Uram, hogy *„mi vagyunk a világ világossága és e földnek sói”,* mert a *Te* utaidat akarjuk járni, Jézusunk. Ismét a *Te* régi és örök utaidat, mint megújult modern emberek, magyarok! A modernség számunkra új világszemléletet jelent. És a modern ember szükségképpen istenkereső, vagy éppen Jézus-ember! Ez annyit jelent, mint a szeretet fanatikussának lenni, ami ismét áldozatot jelent!

„Az élet áldozat felebarátunkért”, tanítottad! És mi úgy érezzük, hogy legközelebbi felebarátom az, akinek ereiben enyémhez hasonló vér folyik. Ez az új népi gondolat jézusi értelemben! *„Mert a vér, testvéreim, még mindig a legerősebb és legtartósabb ragasztószer, ami egybeköt!”*

S ha az új közösségi élet, mint mondják, szociális síkon halad, akkor megtaláltam az új igét és nem vitázom, hogy szociálmusomat minek nevezem, mert ha más nemzet ennek nevezi magát, mi inkább mondhatjuk, hogy *„mi modern keresztény magyarok, olyasvalakik vagyunk, akiket Jézus-szociálistáknak nevezhetnének!”*

Igen testvéreim, míg idáig eljutunk és ol kell jutnunk, a harc nehéz! De Jézus harca is nehéz volt! *„Jézussal először verték keresztre az örök igazsá-*

got! Ez azután az elmúlt két ezredév alatt egy néhány tucatszor ismétlődött meg s megismétlődik ma is még."

Az áldozat gondolata Jézusban öltött először testet. És az áldozat gondolata a szociálizmus lényegéhez tartozik: „*önmagunkat áldozni másokért!*”

Fel kell számolnunk a *jeruzsálemi szociálizmust*, melynek alaptétele: másokat áldozni fel önmagunkért! Ez utóbbit a gyakorlatban, hogy korszerűen fejezzem ki magam: Márxizmusnak hívják!

„Jézus-szociálistának lenni annyit jelent, mint önként és szívesen cselekedni azt, amit a világ-szociálisták könyörületből, vagy államhatalmi kényszerből tesznek.

„Morális szükségszerűség a politikai belátással szemben!” Ez a mi szociális jézusi programmunk!

Az a harc, amelyet ma mi itthon s hős katonáink a Don-kanyarban vívnak a győzelemig, vagy a keserű végig, legmélyebb értelmében harc Jézus és Márx között!

„Jézus: a szeretet principiuma!”

„Márx: a gyűlölet principiuma!”

És számunkra így könnyű a választás! Mert erőnk kell legyen a küzdelemhez! Tudjuk, Uram, hogy új közösségi életünk megváltása el kell jöjjön végre!”

A világ ezernyi szállal kötött magához minket; közömbösségből és figyelmetlenségből hibáztunk és öröklött bűnökre halmoztuk bűneinket közösségi

életünkben, míg *bűnön és bűnhődésen át az új magyarhoz jutottunk végre el!*

És ide minden magyarnak el kell jutnia! És nem lehet kifogás többé, hogy *a széles néprétegel,* ahogy mondani szokták, *fásultak és közömbösek az új akarásokkal szemben!* Ez nem igaz! És ha igaz is volt valaha, ez azért volt, mert megkeseredett szájuk íze közéletünk Cluviáinak énekétől, hogy Madáchot idézzem, mert voltak itt is Cluviák, akik cinikus gúnnyal dalolták, hogy:

„Bolond világ volt hajdanában,
Brútusz nem ült szép villájában,
Kardot fogott s harcolni méne,
Mint hitvány zsoldos s még mi végre?...
A rongyos nép jóléte végett,
S tar földön érte el is vérzett.”

Testvéreim! Ha az elhagyatottságában szegénnyé lett nép ezért a szellemért volt közömbös, vagy éppen gyáva, akkor mi is azt mondjuk tovább Madáchal, hogy:

„A gyáva népet meg nem átkozom,
Az nem hibás, annak természete,
Hogy a nyomor szolgává bélyegezze!”

Gyáva a nép? Legyünk mi bátrak s a cél érdekében, ha kell, *tanítsuk meg Jézus-emberekként a némákat is beszélni!*

S ha van még gát, mit le nem döntöttünk a megértés és meggyőzés útjából, álljunk oda mi azok le döntésére az új közösség újjászületése érdekében,

mi nevelők, írók és költők, politikusok, papok és próféták, állítsuk küzdelembe a nagy cél érdekében a templomot és iskolát, a vallást és egyházat, mert mi és ezek az eszközei a jézusi újjászületésnek! De mindezek ugyancsak *szükséges, hogy újonnan szülessenek!*

Igen *testvéreim*, szülessünk újjá, mint nevelők! Ugy, ahogy egy bomba nyomán a gondolat újjászületett! *„Teremtsük meg a kitűnőek iskoláját!”* Mily magasztos, áldozatos tett és gondolat! Erről sem kell vitázni, hanem felébredni és megvalósítani a még magasztosabb gondolatot és tettet, hogy az egész magyar, keresztény közösségi élet a kitűnőek iskolája legyen, melybe nemcsak *bejár* egy néhány, hanem egyenesen *beleszületik* minden apró kis jézusi magyar!

Szükséges újjászületnie, mint nevelőnek, az *irodalomnak* is! Mert ebben a könyörtelen küzdelemben, amit magyarságunkért és kereszténységünkért vivünk, nem állhat meg egyedül a *„l'art pour l'art”* elve alapján! Részt kell vennie a küzdelemben *„és irodalmárainknak nem lehet ma legfőbb gondja az a félelem, nehogy koruk eszméinek szolgálói legyenek!”* Prohászka, a nagy katolikus püspök, mondotta volt: *„Veszedelemes dolog szembeállítani a múltat a haladással és nagy időket él mindig az, aki korában Isten gondolatainak kiteljesedését látja és dolgozik azokon!”* Ne legyenek hát a kor szolgálói, mert az irodalom nem lehet pártérdekeltség-

gek dolga! De legyenek az eszmék harcosaivá és az újjászületést váró közösség nevelőivé!

Es éppen így szükséges újonnan születnünk a *politikáról* vallott közfelfogásunkat illetően is. *„A politika a jellem megrontója, szokták mondani!”* Hát igen, testvéreim, itt kell az újjászületés, melynek értelmében a politika visszakapja eredeti, tiszta értelmét!

Egy anya, aki gyermeket szül a hazának, egy férfi, aki barázdát szánt ekéjével, az ifjú, aki fészket épít és a katona, aki megvédi mindezeket, az új értelmezés szerint az mind politizál és mindaz, amit cselekszik, politika. És nem lehet többé politika és politikus az, *„aki a nagyok után fut, hogy ruhájuk csücskébe kapaszkodva följusson az Olimpusra!”*

Es végül szükséges újjászületnünk *vallásos hitünket* illetően is! Bármilyen felekezethez tartozók legyünk is, csak hívő keresztények legyünk, akik megéljük hitünk szerint a jézusi elveket és nem esünk a külsőségek felszínes, üres formalizmusába. *„Imádkozzál és dolgozzál”*, ez az örök keresztény program! Imádkozzunk és dolgozzunk Jézus szellemében mi mindnyájan magyarok és mindenki hite szerint üdvözülni fog! Ezért kell újjászületnünk, mint *egyháznak* is, hogy felismerjük, hogy minden keresztény magyar egyháznak legfőbb kötelessége csak az lehet, hogy méltó keretet biztosítson hívő közösségének! De *a keretek nem lehetnek válaszfalak*, mert ma, a kereszténységnek ebben a drámai

korszakában nem engedhetjük meg magunknak a „homo-úziók vagy -inziók” áldatlan vitájának luxusát! És hinni akarjuk, hogy egy *í*, egy *-tén*, vagy *-tyén* miatt nem fog elbukni *e hon!* Ez a tiszta és őszinte unitárius program! Ez volt a múltban is! És ez számunkra a vigasztaló, mert minden egyház jövője multjában rejlik! És minden magyar egyháznak megújulásunk érdekében csak egy közös programja lehet, még pedig az, amit hirdettünk a karácsonyi angyalokkal: „*Dicsőség Istennek, a földön békesség és az emberekhez jóakarát!*”

Igen *testvéreim*, legvégső konkluzióként ezt az új *jóakarátú* embert kell megtalálnunk lelkünk újjászületése által, amit Jézus is feltételként szabott Nikodémusznak kérdésére, amiből kiindult vizsgálatunk, hogy: „*Miképpen születik meg egy ember, aki vén?*”

Láttad, Te, keresztény magyar testvérem Munkácsy festményét: „*Jézus Pilátus előtt?*” Nézd meg jól ezt a képet és keresd meg a képen önmagadat. *Kezcidet-mosó Pilátus*, vagy „*halált*” és „*fe-szítsd meg*”-et kiáltó tömegember vagy-e és azután nézd meg az összekötözött kezű Jézust, kinek szeméből emberebb emberi fölényel sugárzik feléd az örök és mindig új jézusi mondanivaló: „*Szükséges Néktek újonnan születnetek!*” Nézd meg jól a képet és rajta Jézus alakját, mely feléd kiáltja: „*Ecce homo!*” — „*Ímé az ember!*”

Bizony mondom, *testvéreim*, ezekben kell ne-

künk újonnan születniük! Elértük ezt, elértük a *célt* is: az új, erős, magyar, keresztény, jézusian-szociális embert és népi közösséget! Röviden: az új magyart, az új nemzetet! Ez meghozza aztán az újjászületését az egész régi hazának is, mert akkor szemébe tudunk nézni keményen a sorsnak s az egész világnak, ha kell, mert megértettük Őt s Jézus mosolyogni fog reánk, mikor minden megújult keresztény magyarnak ölelkezését látja az ősi szent háta-*tárok* között, mert valóra vált a *józan valóság tala-ján* a himnuszban oly sokszor elimádkozott magyar álom: az Istentől reánk hozott vig esztendő! Melynek érdekében idejében figyelmeztet Jézus most 1943 kapujában, hogy: „*Szükséges Néktek újonnan születnetek!*”

Amen.